

§ 42

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Katju Aron ym. valtuustoaloitteeseen koskien ympärivuotista hätmajoitusta EU-kansalaisille

HEL 2020-010626 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Katju Aron ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien ympärivuotista hätmajoitusta EU-kansalaisille.

"Aloitteessa esitetään, että Helsinki laajentaa hätmajoituspalvelunsa koskemaan ympärivuotisesti ja yhdenvertaisesti myös EU:n kansalaisia. Lisäksi aloitteessa esitetään, että hätmajoituspalvelua kehitetään niin, että järjestöjen ja kaupungin yhteistyönä pyritään löytämään ratkaisuja, joilla halukkaita voidaan auttaa eteenpäin tilanteessaan.

Perustuslain 19 §:ssä säädetään oikeudesta sosiaaliturvaan. Tämän mukaisesti jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Sosiaalihuoltolain 12 §:n mukaan jokaisella kunnassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus saada kiireellisessä tapauksessa yksilölliseen tarpeeseensa perustuvat sosiaalipalvelut siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies (AOA) on päätöksessään 30.5.2017 (EOAK/2834/2016) todennut paperittomien hätmajoituksen osalta, että Helsingin kaupunki on luonut järjestelmän paperittomien henkilöiden perustarpeiden täyttämiseksi. AOA ei voinut katsoa, että Helsingin kaupungin toimielimet tai kaupungin viranhaltijat olisivat jättäytyneet passiivisiksi tai toimeettomiksi hädänalaisten ihmisten välttämättömän huolenpidon tarpeeseen vastaamisessa. Lisäksi AOA ei ole voinut laillisuusvalvojana ottaa kantaa toiminnan lähempään sisältöön, organisointiin tai resursointiin liittyviin kysymyksiin.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksen jälkeen on hätmajoituspaikkojen määrää lisätty esiintyneen tarpeen mukaisesti. Sosiaali- ja terveystoimiala järjestää ympärivuotista hätmajoitusta Hietaniemen palvelukeskuksessa sekä ostopalveluna Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy:ltä. Ostopalveluina tuotettavissa palveluissa on huomioitu myös päihteettömien sekä paperittomien henkilöiden hätmajoituksen tarve. Hätmajoitukseen voivat hakeutua myös kiireellistä apua tarvitsevat EU-kansalaiset.

Hätämajoitusta tarvitseva helsinkiläinen voi hakeutua suoraan Hieta-niemen palvelukeskuksen kautta majoitukseen. Hätämajoituksen tarvit-sija voi hakeutua myös virka-aikana sosiaalityön ja -ohjauksen palvelu-pisteisiin. Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys auttaa ennakoimat-tomissa kriisitilanteissa. Myös paperittomien henkilöiden on akuutissa ilt-aajan tilanteessa mahdollista hakeutua itse majoitukseen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että liikkuvan väestön hätämajoi-tuksen, työllistymisen tuen ja neuvonnan palveluja on pitkään järjestetty myös järjestöyhteistyönä ja vuosittain myönnettävien avustusten turvin. Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunnan järjestöille kohdennettuja avustusvaroja on myönnetty vuodesta 2016 alkaen vuosittain niin kut-sutun EU:n liikkuvan väestön hätämajoitukseen. Tällä tarkoitetaan pääasiassa Itä-Euroopasta Suomeen tulleita romaneja, jotka etsivät täältä toimeentuloa.

Tilanne on vuosien varrella vaihdellut ja avustusten ja lisäavustusten myöntämisellä on voitu joustavasti ja viiveettä reagoida muuttuneisiin ti-lanteisiin. Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön monivuotinen koke-mus ja asiantuntemus on helpottanut liikkuvan väestön tilannetta.

Liikkuvan väestön yöaikainen hätämajoitus on luonteeltaan tilapäistä ja yöpyville tarjotaan samalla tukea ja neuvontaa. Hätämajoitusta järjeste-tään noin kuusi kuukautta vuodessa, syksystä kevääseen. Pääasialli-sena järjestäjänä toimii Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö. Vuodelle 2021 sille myönnettiin avustusta tähän tarkoitukseen 435 000 euroa. Sääolosuhteiden niin vaatiessa, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiölle on myönnetty joinakin vuosina lisäavustusta hätämajoituskauden pi-dentämiseksi.

Covid-19-pandemiatilanteen vuoksi vuodelle 2020 lisäavustus myön-nettiin hätämajoituksen järjestämiseen myös kesäaikana. Liikkuvan väestön tilanne oli vaikeutunut, koska pandemian vuoksi majoittuminen yksityisten luona ei entiseen tapaan onnistunut ja mahdollisuutta palata kotimaahan ei käytännössä ollut. Hätämajoituksen järjestäminen kesä-aikaan oli perusteltua myös tartuntojen torjunnan näkökulmasta.

Vuodesta 2012 alkaen sosiaali- ja terveyslautakunnan vuosittaisilla jär-jestöavustuksilla on tuettu myös Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön ylläpitämää EU:n liikkuvalla väestölle tarkoitettua palvelukeskusta Hi-rundoa. Siellä voi käydä kahvilla, suihkussa ja pestä pyykkiä sekä käyt-tää internetiä ja syödä omia eväitä turvassa. Keskuksessa tarjotaan tu-kea päivittäisten asioiden hoitamiseen, annetaan sosiaali- ja terveys-palveluihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä apua arjen asioiden selvittelyyn kuten työlupaan liittyviin asioihin.

Hätämajoitus on tarkoitettu väliaikaiseksi ja viimesijaiseksi ratkaisuksi. Suomeen saapuvan ulkomaalaisen henkilön tulee pääsääntöisesti huolehtia majoittumisestaan itse. Ympärivuotisen hätämajoituksen paikkamäärän tarpeen kehitystä seurataan ja tarvittaessa hätämajoituksen kapasiteettia lisätään.

Vapaaehtoisen paluun tukea voi myöntää vastaanottokeskus tai Maahanmuuttovirasto henkilölle, joka on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, on peruuttanut turvapaikkahakemuksensa, on ihmiskaupan uhri, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, on saanut tilapäistä suojelua, on saanut tilapäisen oleskeluluvan maasta poistamisen estymisen vuoksi, mutta ei ole kotikuntaa Suomessa, jonka kansainvälisen suojelun asema Suomessa on peruutettu tai lakkautettu ja henkilö on päätetty karkottaa sekä henkilö, joka on saanut humanitääristä suojelua, mutta oleskelulupa on päättymässä tai päättynyt.

Lakisääteinen vapaaehtoisen paluun tuki ei pääsääntöisesti koske EU-kansalaista, joka tulee toisesta EU-tai /Eta-maasta.

Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää hätämajoitusta kehitettävän siihen suuntaan, että kaikki Helsingissä oleskelevat kansalaisuudesta ja statuksesta riippumatta saavat tarpeen mukaisen hätämajoituksen yhdenvertaisesti ympäri vuoden.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä sitä, että koronapandemian aikaiseen hätämajoitukseen pääsevät myös kesäaikaan yksilöllisen harkinnan perusteella sitä tarvitsevat ihmiset kansalaisuudesta ja oleskelun perusteesta riippumatta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on muun muassa edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta sekä turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Kunnan järjestämä hätämajoitus tukee näitä periaatteita auttamalla henkilöä, jolla ei ole mahdollista järjestää itse omaa majoittumistaan."

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Katju Aro: Poistetaan virke: "Toimintamallin muuttamiselle ei näin ollen ole ajankohtaisia perusteita."

Ja lisätään loppuun seuraava kappale: "Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää hätämajoitusta kehitettävän siihen suuntaan, että kaikki Helsin-

gissä oleskelevat kansalaisuudesta ja statuksesta riippumatta saavat tarpeen mukaisen hätmajoituksen yhdenvertaisesti ympäri vuoden."

Kannattaja: jäsen Touko Niinimäki

Vastaehdotus 2:

Jäsen Katju Aro: Lisätään loppuun virke: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä sitä, että koronapandemian aikaiseen hätmajoitukseen pääsevät myös kesäaikaan yksilöllisen harkinnan perusteella sitä tarvitsevat ihmiset kansalaisuudesta ja oleskelun perusteesta riippumatta."

Kannattaja: jäsen Sami Heistaro

Vastaehdotus 3:

Jäsen Alekski Niskanen: Lautakunta ei kannata Katju Aron yms. valtuustoaloitetta, jossa vaaditaan ympärivuorokautista hätmajoitusta EU-kansalaisille. Lisäksi lautakunta korostaa sitä, että niin sanotun liikkuvan väestön hätmajoitus ei kuulu Helsingin kaupungin ydintoimintoihin ja kaupungin ei ylipäätään tulisi tarjota näitä hätmajoituspalveluita niin kauan, kun kotimaisille kodittomille ei ole vastaavia palveluita tarjolla.

Jäsen Alekski Niskasen vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Katju Aro)

Jaa-äännet: 4

Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Alekski Niskanen

Ei-äännet: 9

Katju Aro, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Touko Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katju Aron vastaehdotuksen äänin 9 - 4.

2 äänestys

02.03.2021

Asia/5

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Katju Aro)

Jaa-äännet: 2
Tapio Bergholm, Alekski Niskanen

Ei-äännet: 11
Katju Aro, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katju Aron vastaehdotuksen äänin 11 - 2.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyjen vastaehdotusten osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Jäsen Alekski Niskanen jätti sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnosta vastaehdotuksensa mukaisen eriävän mielipiteen.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 23.09.2020 Aro Katju Aloite ympärivuotisesta hätämajoituksesta EU-kansalaisille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Katju Aron ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien ympärivuotista hätämajoitusta EU-kansalaisille.

"Aloitteessa esitetään, että Helsinki laajentaa hätämajoituspalvelunsa koskemaan ympärivuotisesti ja yhdenvertaisesti myös EU:n kansalaisia. Lisäksi aloitteessa esitetään, että hätämajoituspalvelua kehitetään

niin, että järjestöjen ja kaupungin yhteistyönä pyritään löytämään ratkaisuja, joilla halukkaita voidaan auttaa eteenpäin tilanteessaan.

Perustuslain 19 §:ssä säädetään oikeudesta sosiaaliturvaan. Tämän mukaisesti jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Sosiaalihuoltolain 12 §:n mukaan jokaisella kunnassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus saada kiireellisessä tapauksessa yksilölliseen tarpeeseensa perustuvat sosiaalipalvelut siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies (AOA) on päätöksessään 30.5.2017 (EOAK/2834/2016) todennut paperittomien hätämajoituksen osalta, että Helsingin kaupunki on luonut järjestelmän paperittomien henkilöiden perustarpeiden täyttämiseksi. AOA ei voinut katsoa, että Helsingin kaupungin toimielimet tai kaupungin viranhaltijat olisivat jättäytyneet passiivisiksi tai toimeentuloksi hädänalaisten ihmisten välttämättömän huolenpidon tarpeeseen vastaamisessa. Lisäksi AOA ei ole voinut laillisuusvalvojana ottaa kantaa toiminnan lähempään sisältöön, organisointiin tai resursointiin liittyviin kysymyksiin.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksen jälkeen on hätämajoituspaikkojen määrää lisätty esiintyneen tarpeen mukaisesti. Sosiaali- ja terveystoimiala järjestää ympärivuotista hätämajoitusta Hietaniemen palvelukeskuksessa sekä ostopalveluna Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy:ltä. Ostopalveluina tuotettavissa palveluissa on huomioitu myös päihteettömien sekä paperittomien henkilöiden hätämajoituksen tarve. Hätämajoitukseen voivat hakeutua myös kiireellistä apua tarvitsevat EU-kansalaiset.

Hätämajoitusta tarvitseva helsinkiläinen voi hakeutua suoraan Hietaniemen palvelukeskuksen kautta majoitukseen. Hätämajoituksen tarvitsija voi hakeutua myös virka-aikana sosiaalityön ja -ohjauksen palvelupisteisiin. Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys auttaa ennakoimattomissa kriisitilanteissa. Myös paperittomien henkilöiden on akuutissa iltapäivän tilanteessa mahdollista hakeutua itse majoitukseen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että liikkuvan väestön hätämajoituksen, työllistymisen tuen ja neuvonnan palveluja on pitkään järjestetty myös järjestöyhteistyönä ja vuosittain myönnettävien avustusten turvin. Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunnan järjestöille kohdennettuja avustusvaroja on myönnetty vuodesta 2016 alkaen vuosittain niin kutsutun EU:n liikkuvan väestön hätämajoitukseen. Tällä tarkoitetaan pääasiassa Itä-Euroopasta Suomeen tulleita romaneja, jotka etsivät täältä toimeentuloa.

Tilanne on vuosien varrella vaihdellut ja avustusten ja lisäavustusten myöntämisellä on voitu joustavasti ja viiveettä reagoida muuttuneisiin tilanteisiin. Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön monivuotinen kokemus ja asiantuntemus on helpottanut liikkuvan väestön tilannetta.

Liikkuvan väestön yöaikainen hätämajoitus on luonteeltaan tilapäistä ja yöpyville tarjotaan samalla tukea ja neuvontaa. Hätämajoitusta järjestetään noin kuusi kuukautta vuodessa, syksystä kevääseen. Pääasiallisena järjestäjänä toimii Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö. Vuodelle 2021 sille myönnettiin avustusta tähän tarkoitukseen 435 000 euroa. Sääolosuhteiden niin vaatiessa, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiölle on myönnetty joinakin vuosina lisäavustusta hätämajoituskauden pidentämiseksi.

Covid-19-pandemiatilanteen vuoksi vuodelle 2020 lisäavustus myönnettiin hätämajoituksen järjestämiseen myös kesäaikana. Liikkuvan väestön tilanne oli vaikeutunut, koska pandemian vuoksi majoittuminen yksityisten luona ei entiseen tapaan onnistunut ja mahdollisuutta palata kotimaahan ei käytännössä ollut. Hätämajoituksen järjestäminen kesäaikaan oli perusteltua myös tartuntojen torjunnan näkökulmasta.

Vuodesta 2012 alkaen sosiaali- ja terveyslautakunnan vuosittaisilla järjestöavustuksilla on tuettu myös Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön ylläpitämää EU:n liikkuvalla väestöllä tarkoitettua palvelukeskusta Hirundoa. Siellä voi käydä kahvilla, suihkussa ja pestä pyykkiä sekä käyttää internetiä ja syödä omia eväitä turvassa. Keskuksessa tarjotaan tukea päivittäisten asioiden hoitamiseen, annetaan sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä apua arjen asioiden selvittelyyn kuten työlupaan liittyviin asioihin.

Toimintamallin muuttamiselle ei näin ollen ole ajankohtaisia perusteita. Hätämajoitus on tarkoitettu väliaikaiseksi ja viimesijaiseksi ratkaisuksi. Suomeen saapuvan ulkomaalaisen henkilön tulee pääsääntöisesti huolehtia majoittumisestaan itse. Ympärivuotisen hätämajoituksen paikkamäärän tarpeen kehitystä seurataan ja tarvittaessa hätämajoituksen kapasiteettia lisätään.

Vapaaehtoisen paluun tukea voi myöntää vastaanottokeskus tai Maa-hanmuuttovirasto henkilölle, joka on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, on peruuttanut turvapaikkahakemuksensa, on ihmiskaupan uhri, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, on saanut tilapäistä suojelua, on saanut tilapäisen oleskeluluvan maasta poistamisen estymisen vuoksi, mutta ei ole kotikuntaa Suomessa, jonka kansainvälisen suojelun asema Suomessa on peruutettu tai lakkautettu ja henkilö on päätetty karkottaa sekä henkilö, joka on saanut humanitääristä suojelua, mutta oleskelulupa on päättymässä tai päättynyt.

02.03.2021

Asia/5

Lakisääteinen vapaaehtoisen paluun tuki ei pääsääntöisesti koske EU-kansalaisia, joka tulee toisesta EU-tai /Eta-maasta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on muun muassa edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta sekä turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Kunnan järjestämä hätämajoitus tukee näitä periaatteita auttamalla henkilöä, jolla ei ole mahdollista järjestää itse omaa majoittumistaan."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Katju Aron ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien ympärivuotista hätämajoitusta EU-kansalaisille. Lausuntoa on pyydetty viimeistään 3.3.2021.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 23.09.2020 Aro Katju Aloite ympärivuotisesta hätämajoituksesta EU-kansalaisille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.02.2021 § 35

HEL 2020-010626 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

16.02.2021 Pöydälle

02.03.2021

Asia/5

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Katju Aron ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi